

Brüssel, 24. jaanuar 2022
(OR. en)

5277/22

COHOM 6
COPS 15
CONUN 10
COASI 7
MAMA 6
COEST 5
COAFR 12
DEVGEN 3
CFSP/PESC 30

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Kuupäev:	24. jaanuar 2022
Saaja:	Delegatsioonid

Teema:	Nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel 2022. aastal
--------	---

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel 2022. aastal, mille nõukogu kiitis heaks oma 3844. istungil 24. jaanuaril 2022.

**Nõukogu järeldused ELi prioriteetide kohta ÜRO inimõigusi käsitlevatel foorumitel
2022. aastal**

1. EL on pühendunud sellele, et **austada, kaitsta ja järgida inimõigusi, demokraatiat ja õigusriigi põhimõtet** järjepidevalt ja sidusalt **kõigis ELi välistegevuse valdkondades**. EL toetab jätkuvalt ühtsena ÜRO inimõiguste süsteemi, mis on liidu välistegevuse nurgakivi. Ülemaailmse inimõiguste süsteemi edendamine on kesksel kohal ELi kohustuses tugevdada mitmepoolsust ning ELi juhtrollis reeglitel põhineva rahvusvahelise korra toetamisel. EL kinnitab veel kord, et inimõigused, ükskõik kas kodaniku-, kultuurilised, majanduslikud, poliitilised või sotsiaalsed õigused, on universaalsed, jagamatud, üksteisest sõltuvad ja omavahel seotud. Seda silmas pidades kutsub EL üles laialdaselt ratifitseerima ja tõhusalt rakendama kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti, majanduslike, sotsiaalsete ja kultuuriliste õiguste rahvusvahelist pakki ja muid inimõiguste konventsioone, tõhustades meetmeid kõigi inimõiguste teostamiseks võrdsetel alustel. EL jälgib valvsalt kõiki katseid õõnestada inimõigusi ning inimväärikuse ja võrdsuse aluspõhimõtteid, mis on sätestatud inimõiguste ülddeklaratsioonis ja sellele järgnenud inimõigusi käsitlevates õigusaktides, ning astub nendele katsetele vastu. EL käsitleb hiljuti tekkinud riske inimõigustele, näiteks hübriidohte ning tehnoloogia arengust, keskkonnaseisundi halvenemisest ja kliimamuutustest tulenevaid riske, ning jätkuva COVID-19 pandeemia püsivaid tagajärgi inimõigustele, eelkõige naiste ja tütarlaste õigustele, ning põhivabadustele. Haavatavas olukorras olevate inimeste, sealhulgas puuetega inimeste diskrimineerimine on süvenenud ja muutunud nähtavamaks. EL tuletab meelde, et kõik inimõiguste piirangud COVID-19 pandeemia kontekstis peavad olema rangelt vajalikud, proportsionaalsed, oma olemuselt ajutised ja mittediskrimineerivad, kooskõlas riikide kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelisest inimõigustealasest õigusest. EL suurendab oma jõupingutusi, et aidata tagada kõigile inimestele kõigis riikides võrdne juurdepääs ohututele, tõhusatele ja taskukohastele COVID-19 vaktsiinidele ja ravile.

2. EL **toetab** ka edaspidi **kindlalt** ÜRO inimõiguste ülemvoliniku, tema büroo ja kogu **ÜRO inimõiguste süsteemi**, sealhulgas Inimõiguste Nõukogu, lepingute järelevalveorganite, erimenetluste ja inimõiguste olukorra üldise korrapärase läbivaatamise volitusi. EL kutsub jätkuvalt kõiki riike üles austama ÜRO inimõiguste ülemvoliniku ja tema büroo sõltumatust ja tegema koostööd nende volituste tõhusaks täitmiseks, tagades samal ajal piisava rahastamise. EL jätkab Inimõiguste Nõukogu tugevdamist, sealhulgas tugevdades New Yorgi ja Genfi vahelist sidet ning tunnustades selle ainulaadset rolli ja lisaväärtust. Ta tuleb meelde, et kõik ÜRO liikmed, eelkõige Inimõiguste Nõukogu liikmed, peaksid järgima kõrgeimaid inimõiguste standardeid ning tegema täielikku koostööd Inimõiguste Nõukogu ja selle mehhanismidega. EL toetab ÜRO peasekretäri aruannet „Meie ühine tegevuskava“ ja osaleb aktiivselt selle rakendamises.
3. EL **jätkab inimõiguste olukorra jälgimist kogu maailmas ning mõistab hukka inimõiguste rikkumised** kõikjal, kus need toime pannakse. EL kasutab kõiki tema käsutuses olevaid vahendeid, sealhulgas kogu maailmas rakendatavat inimõiguste rikkujate vastast ELi sanktsioonirežiimi, et muuta ja parandada inimõiguste olukorda kogu maailmas. EL **tunnustab positiivseid arenguid** inimõiguste valdkonnas ning **püüab jätkuvalt teha koostööd kõigi riikide ja piirkondlike organisatsioonidega**, sealhulgas inimõigusdialoogide kaudu. Meie strateegiline vastus muutuvale rahvusvahelisele keskkonnale on demonstreerida ELi ühiseid ja ühtseid seisukohti rahvusvahelistel foorumitel, tugevdada meie pikaajalisi suhteid traditsiooniliste partneritega, kinnitades meie ühiseid huve ja väärtusi, ning laiendada ja süvendada partnerlusi riikide ja piirkondadega kogu maailmas. Väga oluline on luua uusi piirkondadevahelisi ja teemapõhiseid koalitsioone.

4. EL kinnitab taas oma kohustust võidelda karistamatuse vastu ja tagada ohvritele nende õigused. **Rooma statuudi jõustumise 20. aastapäeva** puhul kinnitab EL taas oma vankumatut toetust Rahvusvahelisele Kriminaalkohtule ning kutsub jätkuvalt üles Rooma statuudi üldisele ratifitseerimisele ja täielikule koostööle Rahvusvahelise Kriminaalkohtuga. Rahvusvahelise Kriminaalkohtu ning muude riikliku ja rahvusvahelise tasandi kohtute töö on äärmiselt oluline, et võtta jõhkrate kuritegude toimepanijad vastutusele. EL toetab ka selliste rahvusvaheliste uurimismehhanismide tööd, millega kogutakse tõendeid rahvusvahelise humanitaarõiguse tõsiste rikkumiste ning rahvusvahelise inimõigustealase õiguse rikkumiste kohta, et hõlbustada nende toimepanijate kriminaalvastutusele võtmist.
5. EL rõhutab **ÜRO Peaassamblee kolmanda komitee** ja **ÜRO Inimõiguste Nõukogu** ainulaadset rolli **riigipõhiste inimõigustealaste olukordade** käsitlemisel. Sellega seoses jätkab EL ennetavat tegelemist uute inimõiguslaste kriisidega ning mõistab jätkuvalt hukka inimõiguste olukorra tõsise halvenemise. EL jätkab juhtrolli võtmist Afganistani, Burundi, Eritrea, Etioopia, Korea Rahvademokraatliku Vabariigi, Myanmar ja Valgevenega seotud algatustes. Kui olukord seda nõuab, kaalub EL täiendavaid algatusi. EL toetab ka kõiki algatusi, milles käsitletakse riike, mis inimõiguste olukorra tõttu peaksid olema Inimõiguste Nõukogu või kolmanda komitee päevakorras. EL jälgib tähelepanelikult Filippiinide, Gruusia, Iraani, Jeemeni, Kambodža, Kesk-Aafrika Vabariigi, Kongo Demokraatliku Vabariigi, Liibüa, Lõuna-Sudaani, Mali, Nicaragua, okupeeritud Palestiina alade, Somaalia, Sri Lanka, Sudaani, Süüria ja Venezuelaga seotud algatusi. Samuti jätkab EL tähelepanelikult olukorra jälgimist Venemaa Föderatsiooni poolt ebaseaduslikult annekteeritud Krimmi Autonoomses Vabariigis ja Sevastopoli linnas ning toetab asjaomaseid algatusi. EL osaleb aktiivselt erimenetluste volitatud esindajatega peetavates interaktiivsetes dialoogides ning üldistel aruteludel, et juhtida tähelepanu kriitilisele inimõiguste olukorrale, sealhulgas Venemaa Föderatsioonis ja Hiinas.

6. Samuti on EL jätkuvalt pühendunud sellele, et edendada ja toetada ÜRO Peaassamblee kolmandas komitees ja ÜRO Inimõiguste Nõukogus **temaatilisi resolutsioone ja algatusi** ning nendes konstruktiivselt osaleda. EL jätkab juhtrolli võtmist algatustes, mis käsitlevad lapse õigusi (koos GRULACi partneritega), usu- ja veendumusvabadust, inimõigusi, kliimamuutusi ja moratooriumi surmanuhtluse kasutamisele.
7. EL kutsub jätkuvalt kõiki riike üles järgima **rahvusvahelist inimõigustealast õigust** ning tagama ÜRO ja inimõigustealastele mehhanismidele tingimusteta ja piiramatult juurdepääsu nende territooriumile. EL kutsub samuti kõiki relvakonfliktide osapooli jätkuvalt üles järgima täielikult rahvusvahelist **humanitaarõigust** ning tagama täieliku, ohutu, viivitamatu ja takistusteta üleriigilise võimaluse humanitaarabi andmiseks abi vajavale elanikkonnale. EL kutsub relvakonfliktide osapooli jätkuvalt tungivalt üles võtma kõiki vajalikke meetmeid, et kaitsta tsiviilisikuid, eelkõige naisi ja lapsi, puuetega inimesi, samuti meditsiini- ja humanitaartöötajaid, ning et kaitsta tsiviiltaristut, sealhulgas haridus- ja tervishoiuasutusi. EL toetab jätkuvalt inimõiguste suuremat integreerimist ÜRO rahu- ja julgeolekualastesse jõupingutustesse. Tsiviilelanike täiendavaks kaitsmiseks ja põhimõttekindla humanitaartegevuse edendamiseks toetab EL ka partnereid tugevate inimõiguste ja rahvusvahelise humanitaarõiguse järgimise raamistike vastuvõtmisel ja rakendamisel.

EL on mures pikaleveninud konflikti pärast **Etioopias**. EL kutsub kõiki konfliktiosalisi jätkuvalt üles lõpetama viivitamatult sõjategevuse ning hoiduma mis tahes inimõiguste rikkumisest, nagu seksuaalne ja sooline vägivald, sealhulgas vägistamine ja etniliselt suunatud vägivald, ning rahvusvahelise humanitaarõiguse ja pagulasõiguse mis tahes rikkumisest. EL teeb tööd selle nimel, et tagada Etioopias toime pandud kuritegude eest vastutusele võtmine. EL rõhutab jätkuvalt Talibani määratud vahevalitsuse vastutust kõigi **Afganistanis** elavate isikute, eelkõige naiste, laste, vähemuste hulka kuuluvate isikute inimõiguste ja põhivabaduste austamise tagamisel ning inimõiguste kaitsjate, ajakirjanike ja meediatöötajate ning kohtunike, eelkõige kohtusüsteemis töötanud naiste turvalisuse tagamisel. EL kutsub jätkuvalt üles looma kaasavat ja esinduslikku valitsust, kus naised ning etniliste ja usuvähemuste esindajad osalevad täielikult, tõhusalt, võrdselt ja sisuliselt ning mis tugineb õigusriigi põhimõttele ja inimõiguste austamisele. EL kutsub jätkuvalt üles taastama Afganistani sõltumatu inimõiguste komisjoni kui peamise riikliku inimõiguste asutuse. EL rõhutab, et tuleb tagada vastutusele võtmine inimõiguste ning rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumiste eest, ning tuletab meelde, et Afganistan on Rahvusvahelise Kriminaalkohtu Rooma statuudi osaline. On äärmiselt oluline, et kõik osapooled nii Afganistanis kui ka sellest väljaspool aitaksid täita ÜRO Inimõiguste Nõukogu poolt ametisse nimetatava eriraportööri volitusi inimõiguste olukorra jälgimiseks Afganistanis, sealhulgas sellistes küsimustes nagu üleminekuperioodi õigusemõistmine ning Talibanile alla andnud või Talibani poolt kinni peetud Afganistani julgeolekujõudude endiste liikmete kohtuväline hukkamine ja kadumine, ning võtaksid soovitude suhtes asjakohaseid järelmeetmeid. Samuti kinnitab EL veel kord, et kõigile riigist lahkuda soovivatele välismaalastele ja afgaanidele on vaja võimaldada ohutu läbipääs ning turvaline ja korrakohane lahkumine, ning nõuab jätkuvalt humanitaarabi osutajate takistamatut pääsu kõikidesse Afganistani piirkondadesse. EL kordab oma üleskutset lõpetada **Süürias** rahvusvahelise humanitaarõiguse rikkumised ja inimõiguste rikkumised, sealhulgas piinamine, milles süüdistatakse kõiki konfliktiosalisi, eelkõige režiimi ja selle liitlasi, ning tunnustab ja toetab täielikult mitmesuguseid rahvusvahelisi jõupingutusi, mille eesmärk on saavutada ohvrite jaoks tõde ja õiglus ning toime pandud kuritegude eest vastutusele võtmine.

Kõik kuritegude eest vastutavad isikud tuleb vastutusele võtta. EL nõuab jätkuvalt Süüria režiimi ja selle liitlaste sisulist osalemist ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2254 täielikul rakendamisel ja kutsub jätkuvalt üles lõpetama repressioonid, vabastama kinni peetavad ja andma teavet kadunud isikute saatuse kohta.

8. EL kutsub järjekindlalt kõiki maailma riike üles tagama demokraatlike institutsioonide nõuetekohane toimimine, **õigusriigi**, hea valitsemistava põhimõtete ja kohtusüsteemi sõltumatuse **austamine** ning võitlema karistamatuse ja ebavõrdsuse vastu, pidades silmas, et mõned struktuursed tingimused, näiteks korruptsioon, võivad viia inimõiguste rikkumiseni. EL kutsub riike tungivalt üles austama õigust osaleda sisuliselt ühiskonnaelus ning rahumeelse kogunemise ja ühinemise vabadust. EL väljendab muret kodanikuühiskonna, inimõiguste kaitsjate, sõltumatu meedia ja ajakirjanike, poliitilise opositsiooni liikmete ja kriitiliste sõnavõtjate, samuti haavatavas olukorras olevate inimeste ning usuvähemustesse ja muudesse häbimärgistatud rühmadesse kuuluvate isikute, sealhulgas LGBTI-inimeste takistamatu süstemaatilise mahasurumise pärast **Venemaa Föderatsioonis**. EL jälgib jätkuvalt ja mõistab hukka inimõiguste ja põhivabaduste piirangud ning rangemad piiravad õiguslikud meetmed nn välisagentide seaduse ning nn soovimatuid ja äärmuslikke organisatsioone käsitlevate seaduste alusel, mis vaigistavad veelgi sõltumatuid häáli, ahendavad kodanikuühiskonna tegutsemisruumi ja takistavad inimõiguste rikkumiste dokumenteerimist. EL väljendab samuti muret poliitiliste repressioonide ajalugu käsitlevate sõltumatute uuringute mahasurumise pärast. Mineviku julmuste mõistmine on väärtus, mida tuleb toetada ja kaitsta. EL kutsub Venemaa Föderatsiooni jätkuvalt tungivalt üles rakendama rahvusvahelisi soovitusi, mis käsitlevad väidetavaid Venemaa Föderatsiooni Tšetšeeni Vabariigis inimõiguste kaitsjate, sõltumatu meedia liikmete, juristide ja teiste vastu toime pandud inimõiguste raskeid rikkumisi, sealhulgas piinamist. EL on jätkuvalt mures selle pärast, et inimõiguste olukord on **Krimmi Autonoomses Vabariigis ja Sevastopoli linnas** pärast ebaseaduslikku annekteerimist Venemaa Föderatsiooni poolt märkimisväärselt halvenenud. EL on jätkuvalt sügavalt mures inimõiguste olukorra halvenemise pärast **Ida-Ukraina** piirkondades, mis ei ole praegu Ukraina valitsuse kontrolli all. EL jätkab

suure murega inimõiguste olukorra jälgimist **Gruusia separatistlikes piirkondades Abhaasias ja Lõuna-Osseetias**. EL on mures inimõiguste olukorra jätkuva halvenemise pärast **Valgevenes**. EL mõistab jätkuvalt teravalt hukka laialt levinud ja süstemaatilise piinamise ja väärkohtlemise meelevaldsete vahistamiste kontekstis, arvukad kadunuks jääma sundimise juhtumid, paljude õiguste ja vabaduste piiramise ning inimõiguste kaitsjate, kodanikuühiskonna esindajate, sõltumatu meedia ja rahvusvähemuste hulka kuuluvate isikute vastu suunatud represseerimis- ja hirmutamiskampaania. EL nõuab jätkuvalt kõigi poliitvangide viivitamatut ja tingimusteta vabastamist. Nende raskete inimõiguste rikkumiste eest vastutavad isikud tuleks võtta vastutusele ja neid tuleks karistada. EL kutsub Valgevenet jätkuvalt tungivalt üles tegema täielikku koostööd rahvusvaheliste ja piirkondlike inimõiguste järelevalvemehhanismidega, sealhulgas ÜRO Valgevene inimõiguste olukorra eriraportööriga ja ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo juhitava vastutusele võtmise mehhanismiga. EL kutsub Hiina ja **Hongkongi** ametivõime tungivalt üles taastama olukorra, kus austatakse täielikult õigusriigi põhimõtet, inimõigusi, sealhulgas meediavabadust ja pluralismi ning demokraatlikke põhimõtteid, ning kohtusüsteemi sõltumatust, kooskõlas Hongkongi põhiseaduse ning Hiina siseriiklike ja rahvusvaheliste kohustustega. Lisaks eeldatakse, et **Türgi** kui ELi kandidaatriik ja Euroopa Nõukogu pikaajaline liige täidab oma vastavaid kohustusi.

9. EL kutsub kõiki riike jätkuvalt üles austama, kaitsma ja järgima **vähemuste hulka kuuluvate isikute inimõigusi** ning märgib rahuloluga rahvus- või etnilistesse, usu- ja keelevähemustesse kuuluvate isikute õiguste deklaratsiooni 30. aastapäeva täitumist. EL on vastu igasugusele vägivalle või vaenu õhutamisele ning vaenukõnele nii internetis kui ka mujal, kaitses samal ajal täielikku õigust arvamus- ja väljendusvabadusele. EL jälgib jätkuvalt suure murega inimõiguste olukorda **Hiinas**, eriti Xinjiaangi Uiguuri autonoomses piirkonnas, Tiibeti autonoomses piirkonnas ja Sise-Mongoolia autonoomses piirkonnas. ELil on endiselt tõsine mure arvukate teadete tõttu, mis puudutavad Hiinas ja eelkõige eespool nimetatud piirkondades asetleidvaid ulatuslikke inimõiguste rikkumisi, sealhulgas meelevaldseid kinnipidamisi, vahistatute piinamist ja väärkohtlemist, suurt poliitiliste ümberõppelaagrite võrgustikku, ulatuslikku jälgimist ning usu- ja veendumusvabaduse süsteemset piiramist, sunnitöö kasutamist, sundsteriliseerimist, sündivuskontrolli ja perekondade lahutamist ning seksuaalset ja soolist vägivalda. Endiselt on eriti murettekitav etnilistesse ja usuvähemustesse kuuluvate isikute, eelkõige uiguuride ja muudesse vähemustesse kuuluvate isikute olukord Hiinas. EL kutsub jätkuvalt Hiinat üles täitma oma riiklikust ja rahvusvahelisest õigusest tulenevaid inimõigustealaseid kohustusi. EL kutsub tungivalt ÜRO inimõiguste ülemvolinikku üles võtma jätkuvalt teemaks inimõiguste olukorra Hiinas, eelkõige Xinjiaangi Uiguuri autonoomses piirkonnas, sealhulgas sõltumatu, objektiivse, erapooletu ja läbipaistva hindamise kaudu. Suure murega jälgib EL edasi, kuidas jätkuvad inimõiguste rikkumised, sealhulgas need, mis tulenevad sõjaväe toimepandavatest meelevaldsetest kinnipidamistest **Myanmaris/Birmas**, muu hulgas rohingja moslemite ja muude vähemuste hulka kuuluvate isikute suhtes, ning nõuab õigusemõistmist ja süüdlaste vastutuselevõtmist. EL mõistab jätkuvalt kõige karmimalt hukka 1. veebruaril 2021 toimunud sõjaväelise riigipöörde ja tsiviilelanike vastu suunatud vägivalle, sealhulgas seksuaalse ja soolise vägivalle, ning kutsub jätkuvalt üles alustama kõiki asjaomaseid sidusrühmi kaasavat dialoogi, mille eesmärk on demokraatia ja õigusriigi taastamine, turvaline ja takistamatu juurdepääs humanitaarabile ning kõigi meelevaldselt kinni peetud isikute viivitamatu ja tingimusteta vabastamine. EL kutsub Venemaa võime jätkuvalt üles austama inimõigusi,

sealhulgas etnilistesse, rahvus- ja usuvähemustesse kuuluvate isikute, nagu Venemaa Föderatsiooni poolt ebaseaduslikult annekteeritud **Krimmi Autonoomses Vabariigis ja Sevastopoli linnas** elavate krimmitatarlaste õigusi.

10. EL on jätkuvalt kindlalt vastu **surmanuhtluse** kasutamisele mis tahes olukorras. EL kutsub kõiki riike üles toetama ÜRO Peaassamblee resolutsiooni surmanuhtluse kasutamisele moratooriumi kehtestamise kohta ning kutsub kõiki ülejäänud riike, kus surmanuhtlust endiselt kasutatakse, üles selle kasutamisest loobuma või esimese sammuna surmanuhtluse kaotamise suunas selle täideviimisele moratooriumi kehtestama või juba kehtestatud moratooriumi säilitama. EL julgustab moratooriumi kehtestanud riike surmanuhtlust täielikult kaotama. EL propageerib kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelise pakti teise fakultatiivprotokolli võimalikult ulatuslikku ratifitseerimist. EL kutsub üles aktiivsele osavõtule 2022. aasta novembris Berliinis toimuvast kaheksandast surmanuhtlusevastasest maailmakongressist ning toetab muid sellega seotud algatusi.
11. EL mõistab jätkuvalt hukka **piinamise** ning muu julma, ebainimliku või inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise laialdase kasutamise kogu maailmas ning püüdleb selle kaotamise poole kõikjal maailmas. EL nõuab tungivalt inimõiguste tõsiste rikkumiste sõltumatut uurimist, olenemata selliste rikkumiste toimumise kohast, ning töötab selle nimel, et tagada nende toimepanijate vastutuselevõtmine. EL mõistab jätkuvalt hukka meelevaldsed vahistamised ja kinnipidamised ning toetab ka vanglate ja muude kinnipidamiskohtade sõltumatut järelevalvet, kinnipidamistingimuste parandamist ning kinnipeetavate kohtlemist kooskõlas rahvusvaheliste kohustuste ja standarditega. EL kutsub üles ÜRO piinamisvastase konventsiooni ja selle fakultatiivprotokolli laialdasele ratifitseerimisele ja tulemuslikule rakendamisele. EL edendab jätkuvalt jõupingutusi selleks, et piinamisvaba kaubanduse liidu raames keelata selliste kaupadega kauplemist, mida kasutatakse surmanuhtluse täideviimiseks ja piinamiseks.

12. EL jätkab **inimõiguste kaitsjate** ja kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas naiste ja noorte juhitud organisatsioonide toetamist ning tegutseb selle nimel, et tagada nende tõhus ja sisuline osalemine kõigis ÜRO protsessides. EL mõistab karmilt hukka inimõiguste kaitsjate ähvardamise, ründamise, kriminaliseerimise, ebaseadusliku jälgimise, nende pihta suunatud laimukampaaniad, nende meelevaldse kinnipidamise, kadunuks jääma sundimise ja tapmise. EL pöörab erilist tähelepanu inimõiguste kaitsjatele, kes kannatavad kättemaksu all pärast koostööd ÜRO süsteemiga, ning toetab jätkuvalt tööd, mida teeb sellega seoses ÜRO peasekretäri asetäitja inimõiguste küsimuses. EL pöörab tähelepanu erilistele ohtudele, millega puutuvad kokku teatavad inimõiguste kaitsjad, eelkõige naissoost inimõiguslased, keskkonna-, maa- ja põlisrahvaste õiguste kaitsjad, LGBTI-inimeste õiguste kaitsjad ja töötajate õigusi kaitsvad isikud. EL suurendab oma toetust soodsa keskkonna loomisele dünaamilise ja pluralistliku **kodanikuühiskonna** jaoks, millele on antud vabadus iseseisvalt tegutseda, ning on jätkuvalt vastu kodanikuühiskonna organisatsioonide tegutsemissuutlikkust piiravate ebaproportsionaalsete haldus- ja õiguspiirangute kehtestamisele, mille hulka kuuluvad karistuslikud registreerimissüsteemid ja piirangud rahastuse saamisele või halduspiirangud organisatsioonide registreerimisele. EL jätkab koostöös ÜRO inimõiguste ülemvoliniku, tema büroo ja muude ÜRO organitega meetmete võtmist inimõiguste kaitsjate vabastamiseks kõikjal maailmas.
13. EL edendab ja kaitseb õigust **arvamus- ja väljendusvabadusele** internetis ja väljaspool seda ning toetab meedia mitmekesisust ja meediavabadust kõikjal maailmas. EL mõistab jätkuvalt karmilt hukka ajakirjanike, blogipidajate ja muude meediatöötajate vastu suunatud ähvardused ja rünnakud ning tuletab meelde riikide kohustust tagada, et nende õigusaktid, poliitika ja meetmed oleksid kooskõlas nende kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelisest inimõigustealasest õigusest. EL väljendab jätkuvalt muret riikide suurenenud kontrolli pärast veebiriiumi üle ning kaitseb demokraatlikke protsesse ja tagab desinformatsioonivastases võitluses inimõigustepõhise lähenemisviisi kohaldamise.

14. EL jätkab aktiivset tegevust ÜRO foorumitel, et juhtida tähelepanu sellele, milline on uute ja kujunemisjärgus **digitehnoloogiate** mõju inimõigustele. EL jätkab ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo ja teiste partneritega koostööd ÜRO peasekretäri digikoostöö tegevuskava rakendamisel. EL toetab avatud, vaba, koostalitlusvõimelist, usaldusväärset ja turvalist internetti ning võtab lähema vaatluse alla eelkõige teatavad peamised mureküsimused, nagu internetiühenduse sulgemine, kodanikuühiskonna tegutsemisruumi kaitse internetis, andmekaitse, eraelu puutumatuse kaitse ning võitlus ebaseadusliku jälgimise, internetitsensuuri, desinformatsiooni ja küberkuritegevuse vastu. EL edendab inimõigustepõhise lähenemisviisi kohaldamist uute digitehnoloogiate kavandamisele, arendamisele, kasutuselevõtule, hindamisele ja kasutamisele, sealhulgas seoses tehisintellektiga, kooskõlas tulevaste ELi õigusaktidega selles valdkonnas.
15. EL on jätkuvalt kindlalt vastu igasugusele **diskrimineerimisele**, sealhulgas soo, rassi, etnilise või sotsiaalse päritolu, usu või veendumuste, poliitiliste või muude arvamuste, puude, vanuse, seksuaalse sättumuse või soolise identiteedi alusel, pöörates erilist tähelepanu mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise vormidele, ja võtab täiendavaid meetmeid igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemiseks. EL kordab, et on võtnud eesmärgiks tagada võrdsus ja mittediskrimineerimine ning see, et kõik inimesed saaksid kasutada kõiki inimõigusi ja põhivabadusi. EL teeb järjepidevalt ja konstruktiivselt koostööd ÜRO volitatud isikutega, keskendudes vägivalda ja igasuguse diskrimineerimise vastu võitlemisele, ning toetab ÜRO jätkuvat sellesisulist tööd.

16. EL tõukab tagant ja suurendab oluliselt rahvusvahelisi jõupingutusi, et tagada **sooline võrdõiguslikkus**, kõigi inimõiguste täielik kasutamine kõigi naiste ja tütarlaste poolt ning naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamine, kooskõlas ELi rahvusvaheliste kohustustega. EL kasutab võimalust nende kohustuste võtmise kinnitamiseks iga kord kõigil asjakohastel foorumitel, sealhulgas ÜRO naiste staatuse komisjonis, eesmärgiga käsitleda soolise diskrimineerimise ja ebavõrdsuse algpõhjuseid. EL jätkab tööd, et edendada soolise võrdõiguslikkuse küsimuse integreerimist kõikide ÜRO inimõigustealaste foorumite töösse, sealhulgas rahu- ja julgeolekualastesse algatustesse, ning toetada kõigi naiste ja tütarlaste täielikku, tõhusat, võrdset ja sisulist osalemist kõigil otsustustasanditel, sealhulgas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 1325 ja hilisemate naisi, rahu ja julgeolekut käsitlevate resolutsioonide rakendamise kaudu. ELi jõupingutuste keskmes, mida ta teeb muu hulgas enda juhitava toetusrühma kaudu, mis vastutab naiste- ja tütarlastevastase vägivalla kaotamise eest, on endiselt igasuguse seksuaalse ja soolise vägivalla, sealhulgas kodu- ja lähisuhtevägivalla ennetamine ja kaotamine nii internetis kui ka mujal ning laste, varajaste ja sundabielude, naiste suguelundite moonutamise ning naiste ja tütarlaste vastu suunatud muude kahjulike tavade ennetamine ja kaotamine. EL kordab üha uuesti vajadust kogu ühiskonda hõlmavate jõupingutuste järele meeste ja poiste kaasamiseks seksuaalse ja soolise vägivalla kaotamisse, tagades soolise võrdõiguslikkuse ning võideldes diskrimineerivate sotsiaalsete normide ja soostereotüüpide vastu.
17. ELil on jätkuvalt kohustus edendada, kaitsta ja järgida kõiki inimõigusi ning rakendada täies mahus ja mõjusalt Pekingi tegevusprogrammi ning rahvastiku ja arengu rahvusvahelise konverentsi tegevusprogrammi ning nende läbivaatamiskonverentside tulemusi; samuti on selles vallas ELi tähelepanu all endiselt seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused. Seda silmas pidades kinnitab EL taas oma kindlat tahet edendada, kaitsta ja järgida iga inimese õigust omada täielikku kontrolli ning otsustada vabalt ja vastutustundlikult oma seksuaalsuse ning seksuaal- ja reproduktiivtervisega seotud küsimuste üle ilma diskrimineerimise, sunni ja vägivallata. Lisaks rõhutab EL vajadust tagada üldine juurdepääs igakülgselt kvaliteetsele ja taskukohasele seksuaal- ja reproduktiivtervise alasele teabele ja haridusele, sealhulgas põhjalikule seksuaalharidusele, ning tervishoiuteenustele.

18. EL jätkab konstruktiivset osalemist kõigis algatustes, mis on seotud võitlusega **rassismi**, rassilise diskrimineerimise, ksenofoobia ja sellega seotud sallimatuse vastu kogu maailmas, pidades samal ajal meeles oma pikaajalist seisukohta, et on tarvis tagada rassilise diskrimineerimise kõigi vormide kõrvaldamise rahvusvahelise konventsiooni ülemaailmne ratifitseerimine ning täielik ja tõhus rakendamine; samuti on tarvis rakendada Durban'i deklaratsiooni ja tegevuskava ning vajaduse korral täiustada ja ühtlustada selle järelmeetmete mehhanisme.
19. ELil on jätkuvalt kohustus edendada ja kaitsta **usu- ja veendumusvabadust**. EL mõistab hukka mis tahes isiku vastu suunatud ja mis tahes isiku poolt toime pandud usu- või veendumuspõhise diskrimineerimise, sallimatuse, vägivalla ja tagakiusamise. EL edendab ja kaitseb igaühe õigust omada või mitte omada usku või veendumusi, väljendada või muuta oma usku või veendumusi, mõistes samal ajal hukka usust taganemise kriminaliseerimise ja pühaduseteotust käsitlevate seaduste väärkasutamise. EL edendab ja kaitseb väljendusvabaduse õigust ning toetab religioonidevahelist dialoogi, mis on tõhus inimõiguste edendamise vahend. EL toetab ÜRO jõupingutusi konfliktide ennetamisel, lepitamisel ja vahendamisel, sealhulgas panustab usupärandi kaitsmise jõupingutustesse, austades samas täielikult inimõigusi.

20. EL tõhustab meetmeid inimõigustealase õiguse ja inimõigustealaste põhimõtete ning rahvusvahelise humanitaarõiguse ja pagulasõiguse järgimise tagamiseks seoses **pagulaste, riigisiseste põgenike ja rändajatega**, pöörates erilist tähelepanu lastele, naistele ja teistele haavatavas olukorras olevatele isikutele. ELi terviklikus sundrände- ja rändekäsituses keskendutakse jätkuvalt ebaseadusliku rände ja sundrände algpõhjustega tegelemisele. EL jätkab riikide toetamist rände haldamisel, rändajate ebaseaduslikult üle piiri toimetajate ja inimkaubitsejate ärimudelite lõhkumisel, Euroopa välispiiride paremal haldamisel ja seaduslike rändevõimaluste pakkumisel, austades samas täielikult riikide pädevusi ja võttes nõuetekohaselt arvesse COVID-19 pandeemiast tingitud hetkeolukorda. EL kutsub jätkuvalt kõiki riike üles tõkestama inimkaubandust ja -smugeldamist, kaitsma ohvreid, säilitama sootundlikku ja laste huve arvesse võtva lähenemisviisi ja tagama toimepanijate suhtes tulemusliku süüdistuse esitamise. EL mõistab jätkuvalt karmilt hukka riiklikult toetatava pagulaste ja rändajate ärakasutamise kolmandate riikide poolt, kaasa arvatud Valgevene režiimi poolt poliitilistel eesmärkidel korraldatud pagulaste ja rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise ning sellest põhjustatud humanitaarkriisi, ja jätkab võitlust selle vastu.
21. **Kliimakriis** on inimõiguste kriis. EL jätkab maailmas juhtrolli täitmist kliimamuutuste ja keskkonna küsimustes ning toetab meetmeid, et tegeleda tõsise mõjuga, mida kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja keskkonnaseisundi halvenemine avaldab inimõiguste, sealhulgas puhta joogivee ja sanitaartingimustega seotud inimõiguste täielikule kasutamisele. Sellega seoses väljendab EL heameelt selle üle, et on vastu võetud resolutsioon, millega tunnustatakse õigust puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale kui inimõigust, ning resolutsioon, millega antakse volitused eriraportöörile, kes tegeleb inimõiguste edendamise ja kaitsmisega kliimamuutuste kontekstis. EL jätkab aktiivset osalemist inimõigusi ning kliima ja keskkonna vahelist seost käsitlevates ÜRO resolutsioonides ning edusammude tegemist eesmärgiga saavutada, et kogu maailmas tunnustataks õigust puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale kui inimõigusele. EL rõhutab, kui oluline on tagada keskkonnainfo kättesaadavus, keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemine ning õigus neis asjus kohtu poole pöörduda.

22. EL jätkab põlisrahvaste õiguste edendamist, nagu need on sätestatud **põlisrahvaste** õiguste ÜRO deklaratsioonis ja rahvusvahelises inimõigustealases õiguses, ning osaleb seda silmas pidades aktiivselt kõigil asjaomastel foorumitel, kus arutatakse põlisrahvaste õigusi. EL jätkab jõupingutusi, et edendada põlisrahvaste esindajate ja institutsioonide osalemist asjaomastes ÜRO organites neid mõjutavates küsimustes. Sellega seoses väljendab EL heameelt alanud rahvusvahelise põlisrahvaste aastakümne (2022–2032) üle.
23. EL jätkab kõigi laste, eelkõige haavatavas olukorras olevate **laste** kõigi õiguste edendamist ja kaitsmist ning sellealaste algatuste toetamist, sealhulgas hõlbustades laste sisulist osalemist. EL edendab ja rakendab meetmeid, et hoida ära igasugune lastevastane vägivald. EL teeb tihedat koostööd ÜROga, eelkõige relvakonfliktidest mõjutatud laste küsimustega tegeleva ÜRO peasekretäri eriesindajaga ning laste vastu suunatud vägivalla küsimustega tegeleva ÜRO peasekretäri eriesindajaga. EL jätkab täisleppimatuse poliitika edendamist lapstööjõu kasutamise ja laste väärkohtlemise suhtes internetis ja mujal. Igal lapsel peab igas olukorras olema turvaline ja takistamatu juurdepääs kaasavale ja õiglasele kvaliteetsele haridusele.
24. EL on seadnud endale eesmärgiks jätkata edusammude tegemist ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisel ELis ja kogu maailmas. EL kordab, et kaasava ja kestliku arengu eeltingimus on kõigi inimõiguste täielik kasutamine, olgu need kodaniku-, poliitilised, majanduslikud, sotsiaalsed või kultuurilised õigused, ning edendab **inimõigustepõhist arengukäsitust**. EL kordab oma seisukohta, mille järgi põhineb õigus arengule kõigi inimõiguste universaalsusel, jagamatusel, omavahelisel seotusel ja üksteisest sõltuvusel, ning et üksikisikud on arenguprotsessi kesksed osalised ja edasiviijad, kes saavad arenguprotsessist kasu; EL tunnistab samal ajal, et arengustrateegiad on olemuselt mitmepoolsed. Seda silmas pidades osaleb EL arenguõigust käsitlevates ÜRO tasandi aruteludes ja toetab konsensuslikku mõttevahetust, säilitades samal ajal oma põhimõttelise seisukoha arenguõigust käsitleva õiguslikult siduva õigusakti väljatöötamise suhtes.

25. **Terrorism ja organiseeritud kuritegevus** kujutavad endast väga tõsist ohtu rahvusvahelisele rahule ja julgeolekule. EL kutsub kõiki riike üles tagama, et terrorikuritegudele ja organiseeritud kuritegevusele reageeritakse täielikus kooskõlas rahvusvahelise õiguse, eelkõige rahvusvahelise inimõigustealaste õiguse ning humanitaar- ja pagulasõigusega. Terrorismivastase võitluse tähelepanu keskpunkti tuleb asetada ohvrid ning nende õiguste kaitsmine ja edendamine.
26. EL jätkab koostööd ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo ning ÜRO **ettevõtjate ja inimõiguste** töörühmaga, et edendada ettevõtlust ja inimõigusi käsitlevate ÜRO juhtpõhimõtete ülemaailmset rakendamist. EL jätkab riiklike tegevuskavade vastuvõtmise toetamist ja tervikliku ELi raamistiku väljatöötamist ÜRO juhtpõhimõtete rakendamiseks ÜRO juhtpõhimõtete tegevuskava alusel, mis on koostatud järgmiseks ettevõtluse ja inimõiguste kümnendiks. EL osaleb aktiivselt ÜRO aruteludes ettevõtlust ja inimõigusi käsitleva õiguslikult siduva dokumendi üle, sealhulgas väljapakutud eesistuja toetusrühmas võimaliku osalemise teel ning tehes koostööd partneritega, et uurida ideid konsensuspõhise vahendi kohta, millega saab tõhusalt parandada ohvrite kaitset ja luua võrdsed tingimused kogu maailmas.
-